

ZEMSKÝ ARCHIV V OPAVĚ – STÁTNI OKRESNÍ ARCHIV BRUNTÁL SE SÍDLEM V KRNOVĚ

Základní charakteristika archivu

Státní okresní archiv Bruntál se sídlem v Krnově je organizačním článkem Zemského archivu v Opavě. Kontroluje výkon spisové služby u organizačních složek státu s působností okresu nebo obcí, u orgánů územních samosprávných celků, provádí výběr archiválií ve skartačním řízení a mimo skartační řízení, pečuje o uložené archiválie a umožňuje do nich nahlížet, vyhledává a poskytuje výpisy, opisy a kopie z archivních materiálů.

Okresní archiv v Bruntále vznikl roku 1958, přičemž jeho zřízení předcházelo ustavení okresních archivů v Krnově a Rýmařově. Jako první byl zřízen v roce 1952 Okresní archiv v Krnově a od roku 1956 začal pracovat Okresní archiv v Rýmařově. V roce 1960 došlo ke sloučení okresů Bruntál, Krnov a Rýmařov. Okresní archiv pro nový okres Bruntál měl sídlo v Janovicích u Rýmařova, v Krnově a v Bruntále byly ponechány pobočky.

Od počátku sedmdesátých let se archiv potýkal s problémem nedostatečné úložné kapacity. Veškerá řešení tohoto stavu v následujícím období byla pouze provizorní, prostorové podmínky archivu zůstávaly nevyhovující a situace se postupně stávala kritickou. Mezitím se v roce 1982 centrála okresního archivu přestěhovala z janovického zámku do Bruntálu, kam byly postupně přemístěny i všechny archiválie.

Východiskem z neuspokojivé situace archivu se nakonec stala rekonstrukce továrního objektu někdejšího státního podniku Karnola v Krnově. Od listopadu 2006 se budova bývalé textilky oficiálně stala novým sídlem okresního archivu a do Krnova byly z Bruntálu přestěhovány veškeré archiválie, které tak mohly být po dlouhé době konečně uloženy odpovídajícím a důstojným způsobem.

K 1. lednu 2017 má archiv ve své péči 1765 fondů o celkovém rozsahu 5381 běžných metrů. Archiv spravuje písemnosti úřadů a organizací státní i komunální správy, materiály škol, církevních institucí, cechů, firem, družstev, spolků, společenských organizací apod. působících na území okresu Bruntál. Archivní knihovna, čítající více než 20 tisíc svazků a množství titulů periodik, je zaměřena především na regionální historii, archivnictví a české dějiny. Archiv stále rozšiřuje svou odbornou archivní činnost stejně jako i oblast využívání archiválií.

Základní charakteristika fondů k dějinám Lichtenštejnů

Krnov jako současné sídlo bruntálského okresního archivu dříve tvořil součást lichtenštejnského majetku. Kolem poloviny 13. století byl Krnov založen jako královské město a spolu s nedalekým hradem Cvilínem se dostal do majetku opavsko-ratibořských Přemyslovců. Poté, co v roce 1523 Krnovské knížectví získali Hohenzollernové, stal se Krnov jedním z jejich sídel, což se odrazilo na jeho výrazném rozkvětu. V březnu 1622 udělil císař Krnovské knížectví lénem Karlu knížeti z

Lichtenštejna. Krnov ztratil svou funkci rezidenčního města a následně došlo též k centralizaci Opavského a Krnovského knížectví. Význam Krnovska poklesl rovněž poté, co od něj bylo roku 1742 ve prospěch Pruska odděleno území na levém břehu řeky Opavy a celé Hlubčicko. Nicméně nadále byla v krnovském zámku umístěna správa lichtenštejnské knížecí komory a na konci 18. století byl po několik let Krnov dokonce sídlem nově vytvořeného Opavského kraje. V polovině 19. století se Krnovsko stalo politickým okresem v rámci Rakouského Slezska, samotný Krnov se pak proměnil ve významné středisko textilního průmyslu. Roku 1960 byl okres Krnov zrušen a jeho území připojeno k okresu Bruntál.

Obdobně jako na jiných svých statcích se i na Krnovsku Lichtenštejnové projeví jako štedří dárci: Kníže Jan II. Dobrotivý podpořil například opravu vyhořelého poutního kostela na Cvilině (1865), výstavbu Střeleckého domu (1907), nemocnice (1907), která do roku 1918 nesla jeho jméno, daroval městu pozemky pro vznik Mikulášské ulice (1904) a stavbu gymnázia (1875), financoval stavbu rozhledny – tzv. Liechtensteinwarte (1902). Krnovský zámek a další nemovitosti byly Lichtenštejnům konfiskovány v roce 1945, avšak znak Krnovského knížectví tvoří dodnes součást erbu rodu i státního znaku Lichtenšenska.

Z fondů spravovaných bruntálským okresním archivem má ve vztahu k dějinám Lichtenštejnů význam především dobře dochovaný fond Archiv města Krnov (1410)1437–1945, dokumentující správu tohoto města. Součástí fondu je mimo jiné řada městských knih, z nichž nejstarší začala být vedena roku 1522. Doklady o vztahu Lichtenštejnů ke svému majetku v dané oblasti lze nalézt rovněž ve fondech politické či soudní správy, jako například ve fondu Okresní úřad Krnov (1726)1850–1938(1954). Okrajově lze k dějinám Lichtenštejnů využít i další fondy vztahující se k jejich někdejšímu majetku, jako například Archiv města Horní Benešov 1662–1945 či Archiv města Moravský Beroun 1568–1945(1946), ale i fondy okresních a místních národních výborů, obsahující dílčí informace ke konfiskaci lichtenštejnského majetku po roce 1945.

Kontakty

Státní okresní archiv Bruntál se sídlem v Krnově

Říční okruh 12

794 01 Krnov

tel. +420 554 625 460

e-mail: podatelna@br.archives.cz

www: <http://www.archives.cz/zao/bruntal/index.php>

Úřední hodiny: Pondělí 8:00 – 17:00

Úterý 8:00 – 14:00

Středa 8:00 – 17:00

Čtvrtek 8:00 – 17:00

Provozní doba badatelny: Pondělí 8:00 – 17:00

Středa 8:00 – 17:00

Materiál připravil Mgr. Branislav Dorko, Ph.D.